

ก บทคัดย่อ

นางสาวเพ็ญศรี อนันตกุลนธิ และนางสาวรุ่งประกาย วิฤทธิ์ชัย
สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า นับตั้งแต่ปี 2555 ประเทศไทยมีกำลังแรงงานคิดเป็นร้อยละ 56 ของประชากรโดยรวมของประเทศ และข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขรายงานว่า แรงงานดังกล่าว มีปัญหาสุขภาพด้วยโรคจากการประกอบอาชีพและการบาดเจ็บจากการทำงาน รวมทั้งโรคไม่ติดต่อ อาทิ คอเลสโตรอลสูง และโรคไม่ติดต่ออื่นๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในปี 2555 กระทรวงสาธารณสุขจึงกำหนดนโยบาย ลดโรค เพิ่มสุข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยทำงานมีสุขภาพดี ลดการเจ็บป่วยจากโรคและการบาดเจ็บจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีสุขภาพจิตดี โดยกำหนดให้มี “โครงการสถานประกอบการปลอดโรค ปลอดภัย ใจเป็นสุข” ขึ้น โดยมี กรมควบคุมโรค กรมอนามัยและกรมสุขภาพจิต เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่กำหนดเกณฑ์การตรวจประเมินและจัดทำแนวทางสำหรับสถานประกอบการดำเนินงานโครงการฯ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ได้รับมอบหมายให้จัดทำ “แนวทางการดำเนินงานความปลอดภัยในการทำงาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างง่ายสำหรับบรรจุใช้ในแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาทบทวนกระบวนการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์การพัฒนาภายใต้โครงการฯ ในส่วนของความปลอดภัยและนำเสนอผลลัพธ์จากการนำแนวทางการดำเนินงานไปใช้ประโยชน์ดังกล่าว

จากการศึกษาเพื่อพัฒนาและจัดทำแนวทางการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างง่ายสำหรับสถานประกอบการได้อย่างเป็นรูปธรรม พบว่าในการพัฒนาแนวทางฯ มีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การทบทวนข้อกำหนดด้านความปลอดภัยสำหรับสถานประกอบการของหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยในการทำงานมาปรับใช้ในการพัฒนาจัดทำแนวทางฯ ในโครงการฯ อาทิ กิจกรรม 5 ส., การป้องกันอุบัติเหตุ, ความปลอดภัยด้านเครื่องจักรและไฟฟ้า, ความปลอดภัยด้านสารเคมี, การป้องกันอัคคีภัย, แผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯลฯ 3) การสังเคราะห์ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และ 4) จัดทำแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าใจและการปฏิบัติสำหรับสถานประกอบการในการพัฒนาความปลอดภัยและรองรับการตรวจประเมินของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเมื่อผ่านการประเมินจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

นับจากปี 2555 มีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการจำนวน 1500 แห่ง จากการติดตามประเมินผลการนำแนวทางการดำเนินงานด้านความปลอดภัยสำหรับ “สถานประกอบการปลอดโรค ปลอดภัย ใจเป็นสุข” นั้น พบว่า สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการจะมีพนักงานที่มีปัญหาสุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสูงถึงร้อยละ 20-60 โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่จะมีความพร้อมและดำเนินการได้ตามแนวทางฯ ตามที่กำหนดแต่สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็กนั้นยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรสาธารณสุขที่ต่อเนื่องและอาจมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาเกณฑ์และแนวทางที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางความปลอดภัย สถานะที่ทำงานปลอดภัย การพัฒนา

Abstract

Anantagulnathi Pensri, Wirichai Rungprakai

Bureau of Occupational and Environmental Diseases, Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand

As in Thailand, working population is accounted 56 % of total population. The Ministry of Public Health reported that this population has been facing with not only occupational diseases and injuries, but also the NCDs e.g. high cholesterol etc. The Ministry, therefore, has launched the policy in 2012 to reduce health problems; occupational diseases and injuries, NCDs, and increase happiness through the Healthy, Safety, and Happy Workplace Project. The committee from three main departments has set up the criteria for audits, checklist, and guidelines for workplaces to improve their health, safety, and happiness conditions. This paper is to elaborate process of development of safety guidelines for the project and describe its outcomes.

Process of development of the safety guidelines includes; 1) reviews of related safety regulations; 2) analysis of contents for workplaces safety conditions improvement e.g. 5s, accident prevention, construction safety, machine and electrical safety, chemical safety, fire protection, PPE control, emergency plans, work conditions monitoring; 3) Synthesis the contents; and 4) rewriting of new easy understanding guideline for workplaces to follow and improve safety conditions and prompts for audit by health officers. Workplaces would be informed and applied on their voluntary basis. Those passed the audit would be awarded the certificates issued by the Ministry.

Since 2012, there were 1500 workplaces applied to this project. The health problems among these workplaces were the NCDs e.g. high blood pressure, high cholesterol from 20-60% through annual health examination. Good safety conditions were found in large enterprises, but quite poor in small enterprises. The safety guidelines was found useful for large and medium enterprises to improve their safety conditions, but for the small and local community enterprises the guidelines was found to be constraints for them and need to be improved for less rigid safety audit/checklist.

Keywords: safety guidelines, healthy workplace, development